

פעמים תיבת "זקן", ואמרו חז"ל (ויק"ר ג, ו) "וכי שני זקנים היו לאהרן, אלא כיון שראה משה את השמן יורד על זקן אהרן היה שמח כאילו על זקנו יורד". הרי שאף שהכהונה היתה צריכה לצאת ממשה, והיא נלקחה ממנו ונמסרה לאהרן, אעפ"כ אין משה מתקנא בו כלל, אלא שמח במשיחתו של אהרן כאילו הוא עצמו נמשח, הרי שגם משה רבינו, לבו נקי כלבו של אהרן, שנאמר עליו "וראך ושמח בליבו", ואינו מקנא באחיו כלל. עד כדי כך, שאם מושחים את אהרן לכהן, משה שמח כל כך, כאילו הוא עצמו נמשח.

כיהונו של אהרן ייעשה דוקא על ידי משה

וְאַתָּה הַקָּרֵב אֵלָיִךְ אֶת אֶהֱרֹן אָחִיךָ וְאַתְּ בְּנִי אֶתוֹ מִתּוֹךְ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל לְכַהֵנוּ לִי אֶהֱרֹן נָדָב וְאֶבְיָהוּא אֶלְעָזָר וְאַיִתָּמָר בְּנֵי אֶהֱרֹן (כת, א)

יש לדקדק למה זאת נאמר למשה "ואתה הקרב", ולא נאמר "והקרבת אליך" כמו שמצינו שנאמר לו בשאר הציווים לעיל כמו "ועשית כפרת", או כל שאר הכלים שלא נאמר לו "ואתה".

ונראה לבאר, דהנה לקמן (לא, יג) נאמר "ואתה דבר אל בני ישראל לאמר אך את שבתתי תשמרו", ופירשו חז"ל במכילתא ואתה - שלא ע"י שליח, והיינו שמצוות אחרות היה משה יכול להודיע ע"י שליח, אך את מצות שבת רצה ה' שמשעה יודיע בעצמו לכל ישראל, ולא על ידי שליח. ונראה שאף "ואתה הקרב" האמור כאן, ענינו שישנה הדגשה מיוחדת שמשעה רבינו בעצמו יעשה דבר זה, ואף דשאר הדברים אפשר שיעשו בצלאל ואהליאב וכל איש חכם לב, אך כיהון אהרן רק על ידי משה ייעשה.

וטעם הדבר יש לבאר, מפני שלדעה אחת בחז"ל היתה הכהונה צריכה לצאת ממשה רבינו, אלא מפני שמשעה רבינו נתעקש בסיני שבעה ימים והתווכח עם הקב"ה שלא לילך, עד שלבסוף אמר "שלח נא ביד תשלח", והשיבו הקב"ה "הלא אהרן אחיך הלוי", שרמז לו שאהרן היה צריך להיות לוי ואתה כהן, ועתה מחמת סירובו של משה כל-כך, א"כ אהרן יהיה כהן ואתה לוי (ע"י רש"י לעיל ד, יב), ומעתה י"ל דלזאת דוקא "ואתה הקרב", שמשעה רבינו צריך להעביר לאהרן בעצמו את הכהונה, או מפני שהיה זה בבחינת עונש מסוים, או משום שהוא כעין הבעלים על הדבר, ולכך היה צריך שהוא בעצמו יעשה זאת.

וכיוצא בזה מצינו, כאשר פנחס הרג את זמרי אמר הקב"ה למשה "לכן אמר הנני נתן לו את בריתי שלום" (במדבר כה, יב), ויש

פירוש בחז"ל (זוהר במדבר פנחס רכ, א) שאין הכוונה שמשעה ימסור שהקב"ה נותן את בריתו לפנחס, אלא שמשעה יאמר אני משה נותן לו את בריתי שלום. והן הן הדברים כמו שנתבאר, שלפי האמת הכהונה של משה, ואם פנחס צריך להיות כהן אז צריך שמשעה יתן לו את הכהונה.

ויש להוסיף שעל אף שמשעה רבינו היה צריך ליתן את הכהונה לאהרן, מכל מקום מצינו שאמר הכתוב "הנה מה טוב ומה נעים שבת אחים גם יחד כשמן הטוב על הראש יורד על הזקן זקן אהרן שיורד על פי מידותיו" (תהילים קלג, ב), הרי שכפל הכתוב ב'

מציון
מנבר
יפי

◆ פרשת תצוה ◆
תשע"ט

פנינים מתורת
מרן הגאון
רבי אבוגדר הלוי
בבניצל שליט"א

מרא אטרא
דירושלים העתיקה
ונשיא הכוראים
"צילו של הזיכל"

בגדי הכהונה לכבוד ולתפארת של מי

וְעָשִׂיתָ בְּגָדֵי קֹדֶשׁ לְאַהֲרֹן אָחִיךָ לְכָבוֹד וּלְתִפְאֶרֶת (כת, ב)

בגמרא מבואר שהיה ענין בכל בגד כדי לכפר על עוונות מסוימים (ע"י זבחים פח, ב), אך פשוטו של מקרא מבואר כאן שעיקרן של בגדים המה "לכבוד ולתפארת". והנה לכבוד ולתפארת זה, היה מקום להבין שזהו לכבוד ותפארת - הכהנים, אמנם נראה שהוא - לכבוד ה' וע"י לשון הרמב"ן כאן שהוא לכבוד ה'. והגם שיש מקום שיחשוב הכהן לעצמו שהבגדים לכבודו המה, מ"מ מעיד הכתוב באהרן שלכבוד שמים לבשם "ויעש [אהרן] כאשר ציוה ה' את משה" (ויקרא טז, לד). "שלא היה לובשן לגדולותו, אלא כמקיים גזירת המלך" - רש"י שם.

ונראה שהדברים מדוקדקים גם בלשון הנביא, דהנה בישיעיהו איתא "שוש אשיש בה', תגל נפשי באלוקי, כי הלבשני בגדי ישע, מעיל צדקה יעטני, כחתן יכהן פאר וככלה תעדה כליה" (ישעיהו סא, י). ויש להבין מה שנקט הנביא ב' משלים לדבריו, א' כחתן יכהן פאר. ב' ככלה תעדה כליה. ועוד יש להבין, מהו חילוק הלשונות האמור כאן, שאצל החתן לבישת הבגדים בשם "כיהון" תכונה, ככהן העובד במקדש, ואילו אצל הכלה בשם "עידוי" תכונה, שהוא מלשון קישוט, והלא דבר הוא.

ויתכן לבאר בזה, שבלבישת בגדים ותכשיטים נאים חלוקות המה נשים מאנשים, שנשים מטבען כאשר לובשות בגדים ותכשיטים נאים עיקר לבישתן עבור עצמן היא, כי לבן שמח בזאת, ולכך באמת בעוד שאנשים קיום שמחת יו"ט שלהם הוא ע"י בשר ויין, מ"מ את הנשים יש לשמח ע"י בגדים נאים (ע"י שו"ע או"ח סי' תקס"ט ס"ב). אמנם לעומת זאת אנשים מטבעם אינם זקוקים כ"כ לבגדים נאים, ואם לובש בגדים נאים הרי לכבוד הכלה הוא עושה כן, בעבור כי תשמח בו לב הכלה. נמצא מזה שהכלה לובשת בגדיה הנאים בתורת 'עדי' -

שממנה לומדים שהכתיבה היא אחת ממלאכות שבת האסורות. נראה דהנה בגמרא סוטה (מח, ב) מבואר, שאופן כתיבת האותיות על אבני החושן והאפוד היה, שהיו כותבים אותן תחילה בדיו, ומעמידים את השמיר מול הכתב והן נבקעות כפי צורת האותיות. ויתכן אפוא, שמכתיבה זו נלמדה מלאכת כותב.

אמנם יש לדון, דשמא כתיבה זו נחשבת רק כשירטוט, שהרי הוא רק הכנה למלאכת הכתיבה של השמיר, ודמי למשרטט שמכין את הקלף לכתיבה.

והנה בגמרא (יומא עג, ב) מבואר, שמלבד שמות השבטים, היה כתוב בחושן גם "אברהם יצחק ויעקב" ו"שבטי ישורון" [או לגירסת הרמב"ם (פ"ט מהלכות כלי המקדש ה"ז) "שבטי י-ה"]. וכתב הרדב"ז שם ד"אברהם יצחק ויעקב" ו"שבטי י-ה" לא היו כתובים על האבנים [כשמות השבטים], אלא בגוף החושן עצמו היה רקום כן.

ואשר לפי זה יש לומר, שמאותיות אלו אשר היו רקומות בגוף החושן עצמו, מאלו נלמדה מלאכת כותב מן המשכן [ולפי זה נצטרך לומר שאותיות אלו היו מעשה רקמה ממש, ולא מעשה אנדוכתרי, שהוא סוג רקמה שאינו חשוב כתב, כיון שלא כל האות רקומה לבגד, אלא רק שני ראשיה תפורים ומחוברים לבגד (גיטין כ, א ורש"י שם)].

והיינו קישוט לעצמה, ואילו החתן לובש בגדים נאים בתורת 'בגדי כהונה' והיינו לא לכבוד עצמו אלא לכבוד הכלה, וככהן שאינו לובש את בגדי כהונה לכבוד עצמו אלא לכבוד שמים לשרת בהם בקודש.

ומעתה יתבאר היטב דברי הנביא, אשר כנסת ישראל אומרת להקב"ה שאנו מבקשים את הגאולה [- בגדי ישע] משני טעמים, "כחתן יכהן פאר" - שהוא לכבוד שמים ולתיקון העולם, ככהן אשר לבישת בגדי כהונה המה לכבוד שמים ולא לכבוד עצמו, ועוד זאת מבקשים אנו בזאת שחפצנו בגאולה הוא גם בבחינת "ככלה תעדה כליה" - והיינו ככלה הרוצה ללבוש את תכשיטיה הנאים לעצמה ולהנאתה שתראה יפה בעיני עצמה. ואם כנים דברינו בביאור דברי הנביא ישעיהו, הרי שמתבאר מזאת ג"כ, שבגדי כהונה ניתנו לכבוד שמים, לא לכבוד הכהנים עצמם.

מקור איסור כתיבה בשבת - כתיבת שמות בני ישראל על אבני החושן והאפוד

וְלִקְחַתְּ אֶת שְׁמֵי אַבְנֵי שֹׁהַם וּפְתַחְתְּ עֲלֵיהֶם שְׁמוֹת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל: וְהָאֲבָנִים תְּהִיֶּינָה עַל שְׁמַת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל שְׁתֵּים עָשָׂרָה עַל שְׁמֹתָם פְּתוּחֵי חוֹתָם אִישׁ עַל שְׁמוֹ תְּהִיֶּינָה לְשְׁנֵי עָשָׂר שָׁבֻט (בַּח, ט-כא)

הנה בשו"ת אבני נזר (או"ח קצט, ס"ק י"א) כתב לדון היכן היתה כתיבה במשכן אשר ממנה נלמד שמלאכת כותב היא אחת ממלאכות שבת האסורות (דהא דאיתא בשבת קג, א שכן היו כותבין על קרשי משכן הוא רק לר"י כמו שהוכיח שם). וכתב שיתכן שלמדו מלאכה זו משמות השבטים אשר נכתבו על אבני החושן והאפוד.

ויל"ד בדבריו, דלכאורה נראה, שכתב שנכתב בדרך נס, אינו מתייחס אל האדם, והנה שמות בני ישראל שנכתבו על אבני החושן והאפוד הלא היה זה על ידי השמיר, שהיו מעמידים אותו כנגד האבנים והן נבקעות מאליהן (סוטה מח, ב), והשמיר הוא אחד מן הדברים שנבראו בערב שבת בין השמשות (אבות ה, ו), שהם דברים גבוליים בין נס לטבע (עי' פיהמ"ש להרמב"ם שם), והגם שכל דבר המתמיד אינו חשוב נס אלא טבע, והשמיר הרי פועל תמיד, מ"מ מסתבר שלא פעל אלא על ידי חכמי לב, ולכן למרות התמדתו הרי הוא נחשב לנס.

וכן משמע מדברי הרמב"ם (פ"ט מהלכות כלי המקדש ה"ז), שהביא את סדר כתיבת שמות השבטים על אבני החושן והאפוד, ולא כתב שכתבה זו נעשתה על ידי השמיר [ועי' משנה למלך שם שתמה על כך]. ומסתבר שטעם השמטה זו הוא, דאי אפשר לתלות את דיני התורה במעשה ניסים, והתורה הרי ציוותה על עשיית החושן והאפוד. ומשמע עכ"פ, שהרמב"ם נקט שכתבה על ידי שמיר היא כתיבה בדרך נס.

ולגבי שאלת האבני נזר, היכן היתה מלאכת כתיבה במשכן

"ונשא אהרן את עון הקדשים" - כיצד

וְהָיָה עַל מִצַּח אֶהְרֹן וְנָשָׂא אֶהְרֹן אֶת עוֹן הַקֹּדְשִׁים אֲשֶׁר יִקְדְּשׁוּ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל לְכָל מִתְנַת קֹדְשֵׁיהֶם וְהָיָה עַל מִצַּח תְּמִיד לְרִצּוֹן לָהֶם לְפָנֵי ה' (בַּח, לח)

והנה בדין זה שהציץ מרצה על קדשים שהוקרבו בטומאה, נחלקו חז"ל אם הציץ מרצה על הטומאה רק בשעה שהוא על מצחו של הכהן הגדול, או גם בשעה שאינו על מצחו של הכהן הגדול (יומא ז, ב, והובא ברש"י כאן). ולענין הלכה כתב הרמב"ם (פ"ד מביאת מקדש ה"ח) שרק בזמן שהציץ על מצחו של הכהן הגדול הוא מרצה. ואשר לפי זה נראה לבאר לשון המקרא, דלכאורה למה לא אמר "ונשא הציץ את עון הקדשים", והלא הציץ הוא המרצה על עוון קדשים. אך להנתבאר שפיר אמר הכתוב "ונשא אהרן את עון הקדשים", כי אהרן הוא זה שנושא את עוון הקדשים כאשר הציץ על מצחו, אבל הציץ עצמו בלא אהרן אינו מכפר מאומה, אלא אהרן נושא את עון הקדשים אף שאינו יודע כלל שנטמא הקודש, ועצם זה שהוא לובש בציץ, כבר מרצה על טומאת הקדשים [ובלבד שילבש גם את שאר בגדי הכהן הגדול, וביניהם הציץ - כך נראה בדעת הרמב"ם. ולדעת רש"י גם כשלוש את הציץ לבדו בלי שאר הבגדים, גם אז מרצה הציץ על טומאת הקדשים].

בשב"ק פר' כי תשא הבעל"ט בכוונתינו להוסיף אי"ה יריעה נכבדת מדברים אשר נשמעו מפי רבינו שליט"א בהזדמנויות שונות ומפני כתבו על רבו **מרן הגרש"ז אויערבאך זלה"ה** ומתורתו, לקראת יום **היא"צ** בכ' אדר א'.

המעוניינים ליטול חלק ולהנציח לעי"נ לרפואה וכדו',
וכן מי שיש תחת ידו דברים אשר נשמעו מפי רבינו,
אנא יפנה למערכת בהקדם.

לזכות
 האשה **רות שירה** בת **רחל**
 לרפואה שלמה בתושח"י
 והצלחה בכל העניינים

לעילוי נשמת
 האי גברא רבא רב פעלים לחינוך
 בנות ישראל לתורה ולמצוות
 הג"ר **משה** ב"ר אברהם **פרדו** זצ"ל
 מייסד ומנהל
 מוסדות **"אור החיים"** ב"ב
 נלב"ע י"א אדר תשנ"ו